

Akdeniz Üniversitesi
Dumlupınar Bulvarı
07058 Kampus
Antalya/TÜRKİYE

Akdeniz Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Gerontoloji Bölümü

Ol ve Öl – Şimdi ve Gelecek!

Prof. Dr. İsmail Tufan

Yaşlılarda dikkatimi çeken ve bende hayranlık uyandıran başlıca özellik, geleceğe duydukları ilgidir. Göremeyecekleri, yaşayamayacakları geleceği merak etmelerinin ve ilgi duymalarının sebebi nedir?

İnsanın bilinmezliğe ilgi ve merakı yeni değildir. Bilmediği takdirde bundan hem rahatsız olur, hem de bilmediğine merak duyar ve ilgilenir. Gelecek hakkında bilgisizliği ilgisinin kaynağıdır. İnsan, bilgisiz yaşayamaz. Bilgiye hava ve su kadar ihtiyaç duyar. Yaşlandığında bilgisizlikten kaynaklanan rahatsızlığı azalmaz.

Hayal gücü, zekâsı, doyumsuzluğu, elbette zaman kavramı, insanın temel özellikleridir. Hayvan, bunlardan mahrumdur. Zamanı hiç bilmez. Sadece şimdi ve burada yaşar. Geçmiş, bugün ve gelecek hayvan için bir anlam ifade etmez.

İnsan, zaman ile ilgilendikçe şimdiki zamana duyduğu sadakati de azalır, geçmişe ve geleceğe özlemi, merakı ve ilgisi artar. Toprağın altındaki geçmişi gün yüzüne çıkarır. Bulduklarını arşivler, müzelerde sergiler, geçmişi anlamaya çalışır. Geriye yönelik bakışı geleceğe yönelik bakışının da sebebidir. Geçmişe duyduğu merak geleceğe açık yürekle yaklaşmasını sağlar. Bu yüzden sadece nereden geldiğimizi değil, aynı zamanda nereye gittiğimizi soruyoruz. Özellikle yaşımız ilerledikçe bu sorunun önemi bizim için artıyor.

Geçmiş ve gelecek, zaman ölçeğinde, sadece karşıt kutupları ifade etmiyor, aynı zamanda belli bir konuda birbirlerinden ayrılıyorlar. Geçmiş biliyoruz veya bir kısmını, buna karşın gelecek doğası itibariyle bambaşka bir şey. Onun resmini çizebilmek için spekülasyona, soğukkanlı değerlendirmelere ve özgür iradeye ihtiyacımız var. Geleceğin bilinmezliği ona duyduğumuz ilginin, merakın ve heyecanın kaynağıdır.

Gelecek bize ne getirecek? Yarınki dünya nasıl olacak? Orada nasıl yaşayacağız ve nasıl yaşlanacağız?

İnsan, iki ayağı üzerine dikildiğinden beri, yarına ilgi duymuş, oradan ulaşacak haberlere kulak kabartmıştır. Bütün kültürlerde geleceği bilme isteğine rastlıyoruz. Yöntemler değişebilir, ama geleceği bilme isteği insanlığın sabitlerinden biridir. Binlerce yıl hükümdarlar ve kulları, bazı özel insanların doğadan veya tanrılardan geldiğine inandıkları yeteneklerden yararlanarak geleceği bilmeye çalışmıştır. İnsanlık tarihini, kahinlerin, falcıların, astrologların tarihi olarak da yazabiliriz.

Akdeniz Üniversitesi
Dumlupınar Bulvarı
07058 Kampus
Antalya/TÜRKİYE

Akdeniz Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Gerontoloji Bölümü

Geleceği bilmek istememizin tek nedeni, ilgi ve merak değildir. Bunda korkularımızın da büyük rolü vardır. Gelecek hakkında öngörülere sahip olmak, geleceği kontrol edebilmek anlamına geliyor. Gelecekte karşılaşılabileceğimiz olası zorluklardan, tehlikelerden korunabilmemiz için geleceği tahmin etmek istiyoruz.

Gelecek kesinlikle sadece spekülasyonların bir nesnesi değildir. Aksine bazı şeylerin yarın nasıl olacağını bugünden biliyoruz. Örneğin güneşin yeniden doğacağını, kışın ardından ilkbaharın geleceğini, yaşamın ölümlle biteceğini. Yaşamak için yiyoruz, üremek için sevişiyoruz.

Şimdiki her an geleceği hazırlıyor. Şimdi ve gelecek, tabiatın yasasında gizlidir: *ol ve öl!* İnsan, olurken öleceğini bilen, oluşuna ve ölümüne anlam katan tek canlıdır. Olmanın ve ölmenin zaman çizgisi üzerindeki konumunu aynı noktaya koyarak, ölümün getirdiği sonluluğa olmanın sonsuzluğunu ekleyip, yeryüzündeki geçici yaşamının ebediyette devam edeceği öngörüsünden hareket eder. Zaman ölçeğini hayalinde sonsuzluğa uzatarak, geçmiş ve gelecek olarak nitelendirdiği kutuplar arasındaki çelişkiyi çözer, zamanı anlamsız hale getirip, bu anlamsızlıktan anlam üretir.

Bilinmezliğe ilgisinin ve merakının kaynaklarından biri de budur. Geçmiş ve geleceği bilmek, zamanı bilmek ve kontrol edebilmektir. Geçmiş ve gelecek arasındaki mesafeyi yok etmek ise zamanı anlamsızlaştırmak, geçmiş ve gelecek diye bir şeyin olmadığını ifade etmektir. İnsan bu çelişkiyi hem zekâsıyla üreten ve çözümleyen yeryüzündeki tek canlıdır.